Incepta specialia

Reverendissimus Dominus*
Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.‡
Episcopus ad Gentes, ex mandato apostolico

Matthias Gerung, ruina Babylonis et Sessor equi albi (Apoc 18,9–24; 19,11–21), miniatura in Biblia Ottheinrici, circa 1530–1532. Bibliotheca Publica Bavarica (Bayerische Staatsbibliothek), Monachii (Cgm 8010, fol. 302v).

Iuris publici.

«Et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite.»

Eph 5,11 (Vulgata Clementina)

Ex ipso momento quo Christus Apostolis mandatum dedit eosque in mundum misit ut Evangelium omnibus gentibus praedicarent,[1] Ecclesia toto impetu bellum spirituale contra potestates tenebrarum gerit, tam in regionibus spiritualibus[2] quam corporaliter per universam terram.[3] Hoc bellum interdum varias formas induit, quales sunt: (1) usus legis, quam inimicus tamquam telum adhibet;[4,5] (2) falsi prophetae, qui novum evangelium praedicaverunt, non illud quod nobis a Domino nostro Iesu Christo datum est;[6] (3) falsae doctrinae, haereses et blasphemiae omnis generis;[7] (4) persecutio credentium usque ad mortem et martyrium;[8] (5) peccatum pro re usitata habitum per subtiles vias et fallacias, specie oblectationis instructas et ad multitudinem alliciendam diligenter confectas;[9] (6) credentes rebus levibus distracti, dum simul omne quod honestum et sanctum est oppugnatur;[10] (7) idololatria et cultus principum;[11] (8) effusio sanguinis innocentis;[12] (9) effusio sanguinis in spectaculum versa;[13] (10) oppressio pauperum et avaritia;[14] (11) servitus et commercium hominum;[15] (12) artes occultae, maleficia et divinatio;[16] (13) tyrannis et principes supra legem positi;[17] (14) corruptio intra Ecclesiam;[18] (15) schisma et divisio corporis;[19] (16) apostasia sub coactione;[20] et alia plura quam ut hic memorari possint, quae Ecclesiam afflixerunt et transmissionem Evangelii impediverunt.[21]

Incepta specialia Episcopi hoc opus ad hodiernum usque diem prosequuntur. Unumquodque inceptum rem suscipit quam Episcopus credit peculiarem Ecclesiae[22] curam hoc historiae momento postulare.[23] Quaedam scripta, quae in hoc situ interretiali intra aliquod inceptum ordinantur et reponuntur, ad ecclesiam vel ecclesias in Decem regnis tantum diriguntur.[24] Alia scripta directe diriguntur ad varios magistratus, societates, instituta et/vel alias personas quae in re Incepti specialis versantur.[25] Scriptum quod vel ad tertios extra ecclesiam vel ad ipsas ecclesias directum est inveniri potest in sectione Inceptorum specialium vel in sectione aut sectionibus scriptorum quae Decem regnis quorum interest dicatae sunt.

Ut Episcopo mos est, omnia scripta numeris ordinantur secundum diem quo conficiuntur.[26] Unumquodque scriptum fontibus nititur, et auctoritates eius plene afferuntur.[27]

Incepta

«Lex est telum regis»

Quomodo lex in telum contra Ecclesiam et fideles vertatur.

Consilium globalistarum de dominatione mundi

Unus totius mundi ordo, et Ecclesiae responsio.

Adnotationes

1

«...Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra : euntes ergo docete omnes gentes : baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti : docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis : et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi.» Mt 28,18–20 (Vulgata Clementina). «...Euntes in mundum universum praedicate Evangelium omni creaturae.» Mc 16,15 (Vulgata Clementina). «...Sic scriptum est, et sic oportebat Christum pati, et resurgere a mortuis tertia die : et praedicari in nomine ejus poenitentiam, et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Jerosolyma.» Lc 24,46–47 (Vulgata Clementina). «... Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.» Io 20,21 (Vulgata Clementina). «Sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus Sancti in vos, et eritis mihi testes in Jerusalem, et in omni Judaea, et Samaria, et usque ad ultimum terrae.» Act 1,8 (Vulgata Clementina). «Et praedicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe, in testimonium omnibus gentibus : et tunc veniet consummatio.» Mt 24,14 (Vulgata Clementina). «Illi autem profecti praedicaverunt ubique, Domino cooperante, et sermonem confirmante, sequentibus signis.» Mc 16,20 (Vulgata Clementina). «Quomodo vero praedicabunt nisi mittantur ? sicut scriptum est : Quam speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona !» Rom 10,15 (Vulgata Clementina).

Ecclesia primaeva

«Apostoli Evangelium nobis praedicaverunt a Domino Iesu Christo; Iesus Christus [id fecit] a Deo. Christus igitur a Deo missus est, et Apostoli a Christo. Utraque ergo missio ordinate facta est, secundum voluntatem Dei. Mandatis igitur acceptis, et per resurrectionem Domini nostri Iesu Christi plene certiores facti, et in verbo Dei confirmati, cum plena Spiritus Sancti fiducia exierunt, nuntiantes regnum Dei appropinquare.» Clemens Romanus, *Epistula prima ad Corinthios*, cap. 42, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum).

2

«Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli : quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes, et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiae, in caelestibus. Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, et in omnibus perfecti stare.» Eph 6,11–13 (Vulgata Clementina). «In carne enim ambulantes, non secundum carnem militamus. Nam arma militiae nostrae non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum,

consilia destruentes, et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi...» 2 Cor 10,3–5 (Vulgata Clementina). «Quoniam in ipso condita sunt universa in caelis, et in terra, visibilia, et invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive potestates : omnia per ipsum et in ipso creata sunt...» Col 1,16 (Vulgata Clementina). «Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbae.» Mt 10,16 (Vulgata Clementina). «Certa bonum certamen fidei...» 1 Tim 6,12 (Vulgata Clementina). «Labora sicut bonus miles Christi Jesu. Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus : ut ei placeat, cui se probavit.» 2 Tim 2,3–4 (Vulgata Clementina). «Cum Michaël Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiae : sed dixit : Imperet tibi Dominus.» Iud 9 (Vulgata Clementina). «Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim, sive in corpore nescio, sive extra corpus nescio, Deus scit, raptum hujusmodi usque ad tertium caelum. Et scio hujusmodi hominem sive in corpore, sive extra corpus nescio, Deus scit : quoniam raptus est in paradisum : et audivit arcana verba, quae non licet homini loqui.» 2 Cor 12,2–4 (Vulgata Clementina). (Quod ostendit multas esse dimensiones mundi spiritualis et caelestium.) «Et ne magnitudo revelationum extollat me...» 2 Cor 12,7 (Vulgata Clementina). «En Domini Dei tui caelum est, et caelum caeli, terra, et omnia quae in ea sunt :» Dt 10,14 (Vulgata Clementina). «Ergone putandum est quod vere Deus habitet super terram ? si enim caelum, et caeli caelorum, te capere non possunt, quanto magis domus haec, quam aedificavi ?» 1 Reg 8,27 (Vulgata Clementina). «Tu ipse, Domine, solus, tu fecisti caelum, et caelum caelorum, et omnem exercitum eorum...» Neh 9,6 (Vulgata Clementina). «Laudate eum, caeli caelorum ; et aquae omnes quae super caelos sunt,» Ps 148,4 (Vulgata Clementina). «Quod autem ascendit, quid est, nisi quia et descendit primum in inferiores partes terrae ? Qui descendit, ipse est et qui ascendit super omnes caelos, ut impleret omnia.» Eph 4,9–10 (Vulgata Clementina). «Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in caelestibus in Christo...» Eph 1,3 (Vulgata Clementina). «Quam operatus est in Christo, suscitans illum a mortuis, et constituens ad dexteram suam in caelestibus : supra omnem principatum, et potestatem, et virtutem, et dominationem, et omne nomen, quod nominatur non solum in hoc saeculo, sed etiam in futuro...» Eph 1,20–21 (Vulgata Clementina). «Habentes ergo pontificem magnum qui penetravit caelos, Jesum Filium Dei, teneamus confessionem.» Hebr 4,14 (Vulgata Clementina).

Ecclesia primaeva

«Studete igitur frequenter convenire ad gratias Deo agendas eiusque laudem praedicandam. Cum enim in eundem locum frequenter convenitis, potestates Satanae destruuntur...» Ignatius Antiochenus, *Epistula ad Ephesios*, cap. 13, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum).

3

«Cui dixit Dominus : Unde venis ? Qui respondens, ait : Circuivi terram, et perambulavi eam.» Iob 1,7 (Vulgata Clementina). «Egressus igitur Satan a facie Domini, percussit Job ulcere pessimo, a planta pedis usque ad verticem ejus ;» Iob 2,7 (Vulgata Clementina). «Consurrexit autem Satan contra Israël, et concitavit David ut numeraret Israël.» 1 Par 21,1 (Vulgata Clementina). «Et ostendit mihi Dominus Jesum sacerdotem magnum, stantem coram angelo Domini : et Satan stabat a dextris ejus ut adversaretur ei.» Zac 3,1 (Vulgata Clementina). «Consurgens autem diluculo minister viri Dei, egressus vidit exercitum in circuitu civitatis, et equos et currus :

nuntiavitque ei, dicens : Heu ! heu ! heu ! domine mi : quid faciemus ? At ille respondit : Noli timere : plures enim nobiscum sunt, quam cum illis. Cumque orasset Eliseus, ait : Domine, aperi oculos hujus, ut videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, et vidit : et ecce mons plenus equorum et curruum igneorum in circuitu Elisei.» 2 Reg 6,15–17 (Vulgata Clementina). «Tunc Nabuchodonosor repletus est furore, et aspectus faciei illius immutatus est super Sidrach, Misach, et Abdenago : et praecepit ut succenderetur fornax septuplum quam succendi consueverat. Et viris fortissimis de exercitu suo jussit ut ligatis pedibus Sidrach, Misach, et Abdenago, mitterent eos in fornacem ignis ardentis. Et confestim viri illi vincti, cum braccis suis, et tiaris, et calceamentis, et vestibus, missi sunt in medium fornacis ignis ardentis : nam jussio regis urgebat. Fornax autem succensa erat nimis : porro viros illos, qui miserant Sidrach, Misach, et Abdenago, interfecit flamma ignis. Viri autem hi tres, id est, Sidrach, Misach, et Abdenago, ceciderunt in medio camino ignis ardentis, colligati. Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit, et surrexit propere, et ait optimatibus suis : Nonne tres viros misimus in medium ignis compeditos ? Qui respondentes regi, dixerunt : Vere, rex. Respondit, et ait : Ecce ego video quatuor viros solutos, et ambulantes in medio ignis, et nihil corruptionis in eis est, et species quarti similis filio Dei.» Dn 3,19–23.91–92 (Vulgata Clementina). «Tunc rex praecepit, et adduxerunt Danielem, et miserunt eum in lacum leonum. Dixitque rex Danieli : Deus tuus, quem colis semper, ipse liberabit te. Allatusque est lapis unus, et positus est super os laci : quem obsignavit rex annulo suo, et annulo optimatum suorum, ne quid fieret contra Danielem. Et abiit rex in domum suam, et dormivit incoenatus, cibique non sunt allati coram eo, insuper et somnus recessit ab eo. Tunc rex primo diluculo consurgens, festinus ad lacum leonum perrexit : appropinquansque lacui, Danielem voce lacrimabili inclamavit, et affatus est eum : Daniel serve Dei viventis, Deus tuus, cui tu servis semper, putasne valuit te liberare a leonibus ? Et Daniel regi respondens ait : Rex, in aeternum vive ! Deus meus misit angelum suum, et conclusit ora leonum, et non nocuerunt mihi : quia coram eo justitia inventa est in me : sed et coram te, rex, delictum non feci.» Dn 6,16–22 (Vulgata Clementina). «Et ait ad me : Noli metuere, Daniel : quia ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum ut te affligeres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua : et ego veni propter sermones tuos. Princeps autem regni Persarum restitit mihi viginti et uno diebus : et ecce Michaël, unus de principibus primis, venit in adjutorium meum, et ego remansi ibi juxta regem Persarum.» Dn 10,12–13 (Vulgata Clementina). «Intravit autem Satanas in Judam, qui cognominabatur Iscariotes, unum de duodecim :» Lc 22,3 (Vulgata Clementina). «Factum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quamdam habentem spiritum pythonem obviare nobis, quae quaestum magnum praestabat dominis suis divinando. Haec subsecuta Paulum et nos, clamabat dicens : Isti homines servi Dei excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis. Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus, et conversus, spiritui dixit : Praecipio tibi in nomine Jesu Christi exire ab ea. Et exiit eadem hora. Videntes autem domini ejus quia exivit spes quaestus eorum, apprehendentes Paulum et Silam, perduxerunt in forum ad principes : et offerentes eos magistratibus, dixerunt : Hi homines conturbant civitatem nostram, cum sint Judaei : et annuntiant morem quem non licet nobis suscipere neque facere, cum simus Romani. Et cucurrit plebs adversus eos : et magistratus, scissis tunicis eorum, jusserunt eos virgis caedi.» Act 16,16–22 (Vulgata Clementina). «Sobrii estote, et vigilate : quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit, quaerens quem devoret...» 1 Petr 5,8 (Vulgata Clementina). «Et factum est praelium magnum in caelo : Michaël et angeli ejus praeliabantur cum dracone, et draco pugnabat, et angeli ejus : et non valuerunt, neque locus inventus est eorum amplius in caelo. Et projectus est draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur diabolus, et Satanas, qui seducit universum orbem : et projectus est in terram, et angeli ejus cum illo

missi sunt. Et audivi vocem magnam in caelo dicentem : Nunc facta est salus, et virtus, et regnum Dei nostri, et potestas Christi ejus : quia projectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, et propter verbum testimonii sui, et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea laetamini caeli, et qui habitatis in eis. Vae terrae, et mari, quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.» Apoc 12,7–12 (Vulgata Clementina). «Et iratus est draco in mulierem : et abiit facere praelium cum reliquis de semine ejus, qui custodiunt mandata Dei, et habent testimonium Jesu Christi.» Apoc 12,17 (Vulgata Clementina). «Et est datum illi bellum facere cum sanctis, et vincere eos. Et data est illi potestas in omnem tribum, et populum, et linguam, et gentem,» Apoc 13,7 (Vulgata Clementina).

4

«Numquid adhaeret tibi sedes iniquitatis, qui fingis laborem in praecepto ? Captabunt in animam justi, et sanguinem innocentem condemnabunt.» Ps 93,20–21 (Vulgata Clementina). «[Vae qui condunt leges iniquas, et scribentes injustitiam scripserunt, ut opprimerent in judicio pauperes, et vim facerent causae humilium populi mei ; ut essent viduae praeda eorum, et pupillos diriperent.» Is 10,1–2 (Vulgata Clementina). «Praecepit ergo Pharao omni populo suo, dicens : Quidquid masculini sexus natum fuerit, in flumen projicite : quidquid feminini, reservate.» Ex 1,22 (Vulgata Clementina). «Dixitque Aman regi Assuero : Est populus per omnes provincias regni tui dispersus, et a se mutuo separatus, novis utens legibus et caeremoniis, insuper et regis scita contemnens : et optime nosti quod non expediat regno tuo ut insolescat per licentiam. Si tibi placet, decerne, ut pereat, et decem millia talentorum appendam arcariis gazae tuae.» Est 3,8–9 (Vulgata Clementina). «Missae sunt per cursores regis ad universas provincias, ut occiderent atque delerent omnes Judaeos, a puero usque ad senem, parvulos et mulieres, uno die, hoc est tertiodecimo mensis duodecimi, qui vocatur Adar ; et bona eorum diriperent.» Est 3,13 (Vulgata Clementina). «Et praeco clamabat valenter : Vobis dicitur populis, tribubus, et linguis : in hora qua audieritis sonitum tubae, et fistulae, et citharae, sambucae, et psalterii, et symphoniae, et universi generis musicorum, cadentes adorate statuam auream, quam constituit Nabuchodonosor rex. Si quis autem non prostratus adoraverit, eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis.» Dn 3,4–6 (Vulgata Clementina). «Porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum : unde principes, et satrapae quaerebant occasionem ut invenirent Danieli ex latere regis : nullamque causam, et suspicionem reperire potuerunt, eo quod fidelis esset, et omnis culpa, et suspicio non inveniretur in eo. Dixerunt ergo viri illi : Non inveniemus Danieli huic aliquam occasionem, nisi forte in lege Dei sui. Tunc principes et satrapae surripuerunt regi, et sic locuti sunt ei : Dari rex, in aeternum vive ! consilium inierunt omnes principes regni tui, magistratus, et satrapae, senatores, et judices, ut decretum imperatorium exeat, et edictum : ut omnis, qui petierit aliquam petitionem a quocumque deo et homine usque ad triginta dies, nisi a te, rex, mittatur in lacum leonum.» Dn 6,4–7 (Vulgata Clementina). «Responderunt ei Judaei : Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia Filium Dei se fecit.» Io 19,7 (Vulgata Clementina). «Sed ne amplius divulgetur in populum, comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos, denuntiaverunt ne omnino loquerentur neque docerent in nomine Jesu.» Act 4,17–18 (Vulgata Clementina). «Et cum non invenissent eos, trahebant Jasonem et quosdam fratres ad principes civitatis, clamantes : Quoniam hi qui urbem concitant, et huc venerunt, quos suscepit Jason, et hi omnes contra decreta Caesaris faciunt, regem alium dicentes esse, Jesum.» Act 17,6–7 (Vulgata Clementina). «Nam, quod numquam antea accidit, genus piorum nunc persecutionem patitur, novis decretis per Asiam

agitatum. Impudentes enim delatores et alienarum rerum cupidi, occasionem ex decretis capientes, noctu dieque palam latrocinia exercent, eos spoliantes qui nullius iniuriae rei sunt.» Melito Sardensis, apud Eusebium, *Historia ecclesiastica* 4.26.5, interpr. Arthur Cushman McGiffert, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, ser. 2, vol. 1, ed. Philip Schaff et Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1890) (ex anglico NPNF2 1 versum). «Quae est ratio huius iudicii? Cur hunc hominem punivisti, non adulterum, neque fornicatorem, neque homicidam, neque furem, neque latronem, neque ullius omnino criminis convictum, sed qui tantum confessus est se nomine christiano appellari?» Iustinus Martyr, *Apologia secunda*, cap. 2, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum). «Vetat eos tamquam innocentes inquiri, et iubet eos tamquam nocentes puniri.» Tertullianus, *Apologeticum*, cap. 2, interpr. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 3 versum).

5

Sequentes allegationes ostendunt quando lex ad iustum finem adhibetur, ad vitam innocentem protegendam, contra furtum bonorum et alios actus iniquitatis, qui aliis hominibus nocent vel instabilitatem et securitatis defectum in vita civium efficiunt. Hoc distinguendum est ab eo cum lex tamquam telum contra populum adhibetur, ut classis dominans sumptu civium saginetur, ut iura civium a Deo data opprimantur et surripiantur, et ut tota civium servitus efficiatur in commodum paucorum qui deum huius saeculi dominum appellant («...in quibus Deus hujus saeculi excaecavit mentes infidelium...» 2 Cor 4,4 (Vulgata Clementina)). «Nam principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem ? Bonum fac : et habebis laudem ex illa : Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris, time : non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est : vindex in iram ei qui malum agit.» Rom 13,3–4 (Vulgata Clementina). «Subjecti igitur estote omni humanae creaturae propter Deum : sive regi quasi praecellenti : sive ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum :» 1 Petr 2,13–14 (Vulgata Clementina). «Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus : pro regibus, et omnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate, et castitate :» 1 Tim 2,1–2 (Vulgata Clementina). «Judices et magistros constitues in omnibus portis tuis, quas Dominus Deus tuus dederit tibi, per singulas tribus tuas : ut judicent populum justo judicio, nec in alteram partem declinent. Non accipies personam, nec munera : quia munera excaecant oculos sapientum, et mutant verba justorum. Juste quod justum est persequeris : ut vivas, et possideas terram, quam Dominus Deus tuus dederit tibi.» Dt 16,18–20 (Vulgata Clementina).

Ecclesia primaeva

«Terrenum igitur imperium a Deo constitutum est ad utilitatem gentium, et non a diabolo, qui numquam omnino quiescit, immo qui ne gentes quidem quiete se gerentes videre amat, ut sub metu imperii humani homines non se invicem sicut pisces devorent, sed ut, legibus constitutis, nimiam iniquitatem inter gentes reprimant.» Irenaeus Lugdunensis, *Adversus haereses* 5.24.2, interpr. Alexander Roberts et William Rambaut, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum). «Fortitudo enim, quae in bello patriam a barbaris tuetur, vel domi infirmos defendit, vel socios a latronibus, plena est iustitiae...» Ambrosius Mediolanensis, *De officiis ministrorum*

1.27.129, interpr. H. de Romestin, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, ser. 2, vol. 10, ed. Philip Schaff et Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1896) (ex anglico NPNF2 10 versum).

6

«Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces :» Mt 7,15 (Vulgata Clementina). «Et multi pseudoprophetae surgent, et seducent multos.» Mt 24,11 (Vulgata Clementina). «Surgent enim pseudochristi, et pseudoprophetae : et dabunt signa magna, et prodigia, ita ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi.» Mt 24,24 (Vulgata Clementina). «Miror quod sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud Evangelium : quod non est aliud, nisi sunt aliqui qui vos conturbant, et volunt convertere Evangelium Christi. Sed licet nos aut angelus de caelo evangelizet vobis praeterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit.» Gal 1,6–8 (Vulgata Clementina). «Nam si is qui venit, alium Christum praedicat, quem non praedicavimus, aut alium spiritum accipitis, quem non accepistis : aut aliud Evangelium, quod non recepistis : recte pateremini.» 2 Cor 11,4 (Vulgata Clementina). «Nam ejusmodi pseudoapostoli sunt operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos Christi. Et non mirum : ipse enim Satanas transfigurat se in angelum lucis. Non est ergo magnum, si ministri ejus transfigurentur velut ministri justitiae : quorum finis erit secundum opera ipsorum.» 2 Cor 11,13–15 (Vulgata Clementina). «Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi. Et ex vobisipsis exsurgent viri loquentes perversa, ut abducant discipulos post se.» Act 20,29–30 (Vulgata Clementina). «Fuerunt vero et pseudoprophetae in populo, sicut et in vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis : et eum qui emit eos, Dominum negant, superducentes sibi celerem perditionem.» 2 Petr 2,1 (Vulgata Clementina). «Carissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint : quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum.» 1 Io 4,1 (Vulgata Clementina). «Erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus, et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur.» 2 Tim 4,3–4 (Vulgata Clementina). «Scio opera tua, et laborem, et patientiam tuam, et quia non potes sustinere malos : et tentasti eos, qui se dicunt apostolos esse, et non sunt : et invenisti eos mendaces...» Apoc 2,2 (Vulgata Clementina).

Ecclesia primaeva

«Non autem omnis qui in spiritu loquitur propheta est, sed tantum si vias Domini teneat. Ex viis igitur eorum pseudopropheta et propheta cognoscentur.» *Didache*, cap. 11, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ex anglico ANF 7 versum).

7

«Spiritus autem manifeste dicit, quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris, et doctrinis daemoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, et cauteriatam habentium suam conscientiam...» 1 Tim 4,1–2 (Vulgata Clementina). «Haereticum hominem post unam et secundam correptionem devita : sciens quia subversus est, qui ejusmodi est, et delinquit, cum sit proprio judicio condemnatus.» Tit 3,10–11 (Vulgata Clementina). «Rogo autem vos fratres, ut observetis eos qui dissensiones et offendicula, praeter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, et declinate ab illis. Hujuscemodi enim Christo Domino nostro non serviunt, sed suo ventri : et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda

innocentium.» Rom 16,17–18 (Vulgata Clementina). «Carissimi, omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis : deprecans supercertari semel traditae sanctis fidei.» Iud 3 (Vulgata Clementina). «Ideo dico vobis : Omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus, Spiritus autem blasphemia non remittetur.» Mt 12,31 (Vulgata Clementina). «Et datum est ei os loquens magna et blasphemias : et data est ei potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suum in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen ejus, et tabernaculum ejus, et eos qui in caelo habitant.» Apoc 13,5–6 (Vulgata Clementina). «Obsecro igitur vos, non ego, sed caritas Iesu Christi, ut solo cibo christiano utamini, et ab herba alieni generis abstineatis; haeresim dico. Illi enim [qui huic dediti sunt] Iesum Christum cum veneno suo permiscent, loquentes quae fide indigna sunt, sicut ii qui letale venenum in vino dulci propinant, quod qui ignorat avide sumit, funesta voluptate ad mortem suam perductus.» Ignatius Antiochenus, *Epistula ad Trallianos*, cap. 6, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum).

Ecclesia primaeva

«Error enim numquam nuda sua deformitate proponitur, ne, sic detectus, statim deprehendatur.» Irenaeus Lugdunensis, *Adversus haereses* 1, praefatio, n. 2, interpr. Alexander Roberts et William Rambaut, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum).

8

«Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam : quoniam ipsorum est regnum caelorum. Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me : gaudete, et exsultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis. Sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos.» Mt 5,10–12 (Vulgata Clementina). «Et eritis odio omnibus propter nomen meum : qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.» Mt 10,22 (Vulgata Clementina). «Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis : non est servus major domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persequentur ; si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt.» Io 15,20 (Vulgata Clementina). «Absque synagogis facient vos : sed venit hora, ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se praestare Deo.» Io 16,2 (Vulgata Clementina). «Et lapidabant Stephanum invocantem, et dicentem : Domine Jesu, suscipe spiritum meum. Positis autem genibus, clamavit voce magna, dicens : Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset, obdormivit in Domino. Saulus autem erat consentiens neci ejus.» Act 7,58–59 (Vulgata Clementina). «Eodem autem tempore misit Herodes rex manus, ut affligeret quosdam de ecclesia. Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio.» Act 12,1–2 (Vulgata Clementina). «Alii vero ludibria, et verbera experti, insuper et vincula, et carceres : lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt, circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti...» Hebr 11,36–37 (Vulgata Clementina). «Et omnes, qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.» 2 Tim 3,12 (Vulgata Clementina). «Nihil horum timeas quae passurus es. Ecce missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem ut tentemini : et habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitae.» Apoc 2,10 (Vulgata Clementina). «Et cum aperuisset sigillum quintum, vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, et propter testimonium, quod habebant...» Apoc 6,9 (Vulgata Clementina). «Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, et propter verbum

testimonii sui, et non dilexerunt animas suas usque ad mortem.» Apoc 12,11 (Vulgata Clementina). «... Christianos ad leonem!» Tertullianus, *Apologeticum*, cap. 40, interpr. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 3 versum). «Quo saepius a vobis metimur, eo plures efficimur; sanguis Christianorum semen est.» Tertullianus, *Apologeticum*, cap. 50, interpr. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 3 versum).

9

«Sed et serpens erat callidior cunctis animantibus terrae quae fecerat Dominus Deus. Qui dixit ad mulierem : Cur praecepit vobis Deus ut non comederetis de omni ligno paradisi ?» Gn 3,1 (Vulgata Clementina). «Timeo autem ne sicut serpens Hevam seduxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, et excidant a simplicitate, quae est in Christo.» 2 Cor 11,3 (Vulgata Clementina). «Et non mirum : ipse enim Satanas transfigurat se in angelum lucis.» 2 Cor 11,14 (Vulgata Clementina). «Surgentesque mane, obtulerunt holocausta, et hostias pacificas, et sedit populus manducare, et bibere, et surrexerunt ludere.» Ex 32,6 (Vulgata Clementina). «Neque idololatrae efficiamini, sicut quidam ex ipsis : quemadmodum scriptum est : Sedit populus manducare, et bibere, et surrexerunt ludere.» 1 Cor 10,7 (Vulgata Clementina). «Morabatur autem eo tempore Israël in Settim, et fornicatus est populus cum filiabus Moab, quae vocaverunt eos ad sacrificia sua. At ille comederunt et adoraverunt deos earum.» Nm 25,1–2 (Vulgata Clementina). «Sed habeo adversus te pauca : quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israël, edere, et fornicari :» Apoc 2,14 (Vulgata Clementina). «Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio, et placuit Herodi : unde cum juramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo. At illa praemonita a matre sua : Da mihi, inquit, hic in disco caput Joannis Baptistae. Et contristatus est rex : propter juramentum autem, et eos qui pariter recumbebant, jussit dari. Misitque et decollavit Joannem in carcere.» Mt 14,6–10 (Vulgata Clementina). «...omnino diaboli causa instituta sunt...» Tertullianus, *De spectaculis*, cap. 24, interpr. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 3 versum). «Initio theatrum proprie templum Veneris erat...» «Hi duo spiritus mali iurato foedere inter se coniuncti sunt, tamquam ebrietatis et libidinis patroni.» Tertullianus, *De spectaculis*, cap. 10, interpr. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 3 versum). «...propria ipsius impudicitiae sedes...» ubi «nihil in honore est nisi quod alibi inhonestum est». Tertullianus, *De spectaculis*, cap. 17, interpr. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 3 versum). «Spectacula quoque theatrica me abripiebant, plena imaginibus miseriarum mearum et fomitibus ignis mei. Cur homo vult illic dolere, cum spectat luctuosa et tragica, quae tamen pati ipse nullo modo vellet?» Augustinus, *Confessiones* 3.2.2, interpr. J. G. Pilkington, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, ser. 1, vol. 1, ed. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ex anglico NPNF1 1 versum). «...quidam nos reliquerunt et deseruerunt propter spectaculum curriculorum equestrium...» «...num ut captivus diaboli ad illud spectaculum abstractus es?» «...diabolus hunc gregem cruciat...» Ioannes Chrysostomus, *Contra ludos et theatra*, interpr. Mark Vermes (2012), in publicum dominium datum, The Tertullian Project, tertullian.org (ex anglico versum). In Concilio Eliberitano «decretum est ut actores baptizari possent, ea tamen condicione ut illud vitae genus relinquerent», et in Concilio Arelatensi (314) «theatrici et

agitatores (actores et aurigae in ludis) excommunicati declarati sunt». Herbert Thurston, «Theatre», in *The Catholic Encyclopedia*, vol. 14 (New York: Robert Appleton Company, 1912) (ex anglico versum). «Vis spectaculi cinematographici in eo consistit, quod per vivas et concretas imagines loquitur.» «Occasiones peccati sunt; iuvenes per vias mali seducunt, passiones glorificando.» «...spectaculum cinematographicum non amplius schola corruptionis sit.» Pius XI, *Vigilanti cura*, litterae encyclicae de spectaculis cinematographicis, die 29 mensis Iunii anno 1936 (Civitas Vaticana: Libreria Editrice Vaticana), vatican.va (ex anglico versum).

10

Oculi Petri in Christum, deinde in procellam conversi

«Respondens autem Petrus, dixit : Domine, si tu es, jube me ad te venire super aquas. At ipse ait : Veni. Et descendens Petrus de navicula, ambulabat super aquam ut veniret ad Jesum. Videns vero ventum validum, timuit : et cum coepisset mergi, clamavit dicens : Domine, salvum me fac. Et continuo Jesus extendens manum, apprehendit eum : et ait illi : Modicae fidei, quare dubitasti ?» Mt 14,28–31 (Vulgata Clementina). «Ideoque et nos tantam habentes impositam nubem testium, deponentes omne pondus, et circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen : aspicientes in auctorem fidei, et consummatorem Jesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet.» Hebr 12,1–2 (Vulgata Clementina).

Paulus de mundanitate et de cruce

«Multi enim ambulant, quos saepe dicebam vobis (nunc autem et flens dico) inimicos crucis Christi : quorum finis interitus : quorum Deus venter est : et gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.» Phil 3,18–19 (Vulgata Clementina). «Fratres, ego me non arbitror comprehendisse. Unum autem, quae quidem retro sunt obliviscens, ad ea vero quae sunt priora, extendens meipsum, ad destinatum persequor, ad bravium supernae vocationis Dei in Christo Jesu.» Phil 3,13–14 (Vulgata Clementina). «Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi : per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo.» Gal 6,14 (Vulgata Clementina). «Non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum.» 1 Cor 2,2 (Vulgata Clementina). «Igitur, si consurrexistis cum Christo : quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in dextera Dei sedens : quae sursum sunt sapite, non quae super terram.» Col 3,1–2 (Vulgata Clementina). «Et nolite conformari huic saeculo, sed reformamini in novitate sensus vestri : ut probetis quae sit voluntas Dei bona, et beneplacens, et perfecta.» Rom 12,2 (Vulgata Clementina). «Non contemplantibus nobis quae videntur, sed quae non videntur. Quae enim videntur, temporalia sunt : quae autem non videntur, aeterna sunt.» 2 Cor 4,18 (Vulgata Clementina). «Demas enim me reliquit, diligens hoc saeculum...» 2 Tim 4,9 (Vulgata Clementina). «Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus : ut ei placeat, cui se probavit.» 2 Tim 2,4 (Vulgata Clementina). «Ut non circumveniamur a Satana : non enim ignoramus cogitationes ejus.» 2 Cor 2,11 (Vulgata Clementina).

Ioannes et Iacobus de amore mundi

«Nolite diligere mundum, neque ea quae in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est caritas Patris in eo : quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitae : quae non est ex Patre, sed ex mundo est. Et mundus transit, et concupiscentia ejus : qui autem facit voluntatem Dei manet in aeternum.» 1 Io 2,15–17 (Vulgata Clementina). «Adulteri, nescitis quia amicitia hujus mundi inimica est Dei ? quicumque ergo voluerit amicus esse saeculi hujus, inimicus Dei constituitur.» Iac 4,4 (Vulgata Clementina).

Monita Christi

«...Vade post me Satana, scandalum es mihi : quia non sapis ea quae Dei sunt, sed ea quae hominum.» Mt 16,23 (Vulgata Clementina). «Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra : ubi aerugo, et tinea demolitur : et ubi fures effodiunt, et furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in caelo, ubi neque aerugo, neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur. Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.» Mt 6,19–21 (Vulgata Clementina). «Nemo potest duobus dominis servire : aut enim unum odio habebit, et alterum diliget : aut unum sustinebit, et alterum contemnet. Non potestis Deo servire et mammonae.» Mt 6,24 (Vulgata Clementina). «Quaerite ergo primum regnum Dei, et justitiam ejus : et haec omnia adjicientur vobis.» Mt 6,33 (Vulgata Clementina). «Qui autem seminatus est in spinis, hic est qui verbum audit, et sollicitudo saeculi istius, et fallacia divitiarum suffocat verbum, et sine fructu efficitur.» Mt 13,22 (Vulgata Clementina). «Quod autem in spinas cecidit : hi sunt qui audierunt, et a sollicitudinibus, et divitiis, et voluptatibus vitae euntes, suffocantur, et non referunt fructum.» Lc 8,14 (Vulgata Clementina). «Attendite autem vobis, ne forte graventur corda vestra in crapula, et ebrietate, et curis hujus vitae, et superveniat in vos repentina dies illa :» Lc 21,34 (Vulgata Clementina). «...Martha, Martha, sollicita es, et turbaris erga plurima, porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quae non auferetur ab ea.» Lc 10,41–42 (Vulgata Clementina). «Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et nuptum tradentes, usque ad eum diem, quo intravit Noë in arcam, et non cognoverunt donec venit diluvium, et tulit omnes : ita erit et adventus Filii hominis.» Mt 24,38–39 (Vulgata Clementina). «...Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei.» Lc 9,62 (Vulgata Clementina). «Et coeperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei : Villam emi, et necesse habeo exire, et videre illam : rogo te, habe me excusatum. Et alter dixit : Juga boum emi quinque, et eo probare illa : rogo te, habe me excusatum. Et alius dixit : Uxorem duxi, et ideo non possum venire.» Lc 14,18–20 (Vulgata Clementina). «Memores estote uxoris Lot.» Lc 17,32 (Vulgata Clementina). «Respiciensque uxor ejus post se, versa est in statuam salis.» Gn 19,26 (Vulgata Clementina). «...Sic non potuistis una hora vigilare mecum ? Vigilate, et orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.» Mt 26,40–41 (Vulgata Clementina). «Igitur non dormiamus sicut et ceteri, sed vigilemus, et sobrii simus.» 1 Thess 5,6 (Vulgata Clementina).

Distracti dum inimicus feriebat

«Cum autem dormirent homines, venit inimicus ejus, et superseminavit zizania in medio tritici, et abiit.» Mt 13,25 (Vulgata Clementina). «Factum est autem, vertente anno, eo tempore quo solent reges ad bella procedere, misit David Joab, et servos suos cum eo, et universum Israël, et vastaverunt filios Ammon, et obsederunt Rabba : David autem remansit in Jerusalem. Dum haec agerentur, accidit ut surgeret David de strato suo post meridiem, et

deambularet in solario domus regiae : viditque mulierem se lavantem ex adverso super solarium suum : erat autem mulier pulchra valde.» 2 Sam 11,1–2 (Vulgata Clementina). «At illa dormire eum fecit super genua sua, et in sinu suo reclinare caput. Vocavitque tonsorem, et rasit septem crines ejus, et coepit abigere eum, et a se repellere : statim enim ab eo fortitudo discessit.» Idc 16,19 (Vulgata Clementina). «Baltassar rex fecit grande convivium optimatibus suis mille : et unusquisque secundum suam bibebat aetatem. Praecepit ergo jam temulentus ut afferrentur vasa aurea et argentea, quae asportaverat Nabuchodonosor pater ejus de templo, quod fuit in Ierusalem, ut biberent in eis rex, et optimates ejus, uxoresque ejus, et concubinae. Tunc allata sunt vasa aurea, et argentea, quae asportaverat de templo, quod fuerat in Ierusalem : et biberunt in eis rex, et optimates ejus, uxores et concubinae illius. Bibebant vinum, et laudabant deos suos aureos et argenteos, aereos, ferreos, ligneosque et lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aulae regiae : et rex aspiciebat articulos manus scribentis.» Dn 5,1–5 (Vulgata Clementina). «Eadem nocte interfectus est Baltassar rex Chaldaeus.» Dn 5,30 (Vulgata Clementina). «[Numquid tempus vobis est ut habitetis in domibus laqueatis, et domus ista deserta ? Et nunc haec dicit Dominus exercituum : Ponite corda vestra super vias vestras. Seminastis multum, et intulistis parum ; comedistis, et non estis satiati ; bibistis, et non estis inebriati ; operuistis vos, et non estis calefacti ; et qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum pertusum.» Agg 1,4–6 (Vulgata Clementina). «Vulgus quippe promiscuum, quod ascenderat cum eis, flagravit desiderio, sedens et flens, junctis sibi pariter filiis Israël, et ait : Quis dabit nobis ad vescendum carnes ? recordamur piscium quos comedebamus in Aegypto gratis : in mentem nobis veniunt cucumeres, et pepones, porrique, et caepe, et allia. Anima nostra arida est : nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man.» Nm 11,4–6 (Vulgata Clementina). «Sed propter subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo Jesu, ut nos in servitutem redigerent…» Gal 2,4 (Vulgata Clementina). «Subintroierunt enim quidam homines (qui olim praescripti sunt in hoc judicium) impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, et solum Dominatorem, et Dominum nostrum Jesum Christum negantes.» Iud 4 (Vulgata Clementina).

Oculi defixi servandi

«Averte oculos meos, ne videant vanitatem ; in via tua vivifica me.» Ps 118,37 (Vulgata Clementina). «Oculi tui recta videant, et palpebrae tuae praecedant gressus tuos.» Prv 4,25 (Vulgata Clementina).

Ecclesia primaeva

«Nunc quidem in circum non eo ut canem leporem insectantem videam; sed si forte in agris talem venationem praetereo, fortasse me etiam a gravi aliqua cogitatione avertit… Quid, cum domi sedentem stelio muscas captans, vel aranea eas in retia sua irruentes implicans, saepe me detinet?… tum orationes nostrae saepe eo interrumpuntur et perturbantur…» Augustinus, *Confessiones* 10.35.57, interpr. J. G. Pilkington, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, ser. 1, vol. 1, ed. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ex anglico NPNF1 1 versum).

11

«Non habebis deos alienos coram me. Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem quae est in caelo desuper, et quae in terra deorsum, nec eorum quae sunt in aquis sub terra. Non adorabis ea, neque coles : ego sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam et quartam generationem

eorum qui oderunt me...» Ex 20,3–5 (Vulgata Clementina). «Respondentes Sidrach, Misach, et Abdenago, dixerunt regi Nabuchodonosor : Non oportet nos de hac re respondere tibi. Ecce enim Deus noster, quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis, et de manibus tuis, o rex, liberare. Quod si noluerit, notum sit tibi, rex, quia deos tuos non colimus, et statuam auream, quam erexisti, non adoramus.» Dn 3,16–18 (Vulgata Clementina). «Statuto autem die Herodes vestitus veste regia sedit pro tribunali, et concionabatur ad eos. Populus autem acclamabat : Dei voces, et non hominis. Confestim autem percussit eum angelus Domini, eo quod non dedisset honorem Deo : et consumptus a vermibus, expiravit.» Act 12,21–23 (Vulgata Clementina). «Et adoraverunt draconem, qui dedit potestatem bestiae : et adoraverunt bestiam, dicentes : Quis similis bestiae ? et quis poterit pugnare cum ea ?» Apoc 13,4 (Vulgata Clementina). «Et datum est illi ut daret spiritum imagini bestiae, et ut loquatur imago bestiae : et faciat ut quicumque non adoraverint imaginem bestiae, occidantur.» Apoc 13,15 (Vulgata Clementina). «Propter quod, carissimi mihi, fugite ab idolorum cultura :» 1 Cor 10,14 (Vulgata Clementina). «Filioli, custodite vos a simulacris. Amen.» 1 Io 5,21 (Vulgata Clementina). «Dicunt ei : Caesaris. Tunc ait illis : Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari : et quae sunt Dei, Deo.» Mt 22,21 (Vulgata Clementina). «Quid enim mali est dicere: "Domine Caesar", et sacrificare...» *Martyrium Polycarpi*, cap. 8, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum). «Iura per fortunam Caesaris; paenitentiam age, et dic: "Tolle atheos."» ... «Octoginta et sex annos ei servio, et nulla me iniuria affecit...» *Martyrium Polycarpi*, cap. 9, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum).

Testimonium praesidis Romani (fons antiquus non christianus)

«Qui negabant se Christianos esse aut fuisse, cum deos verbis a me praeeuntibus invocarent, imagini tuae, quam ad hoc cum simulacris deorum afferri iusseram, ture et vino supplicarent, et praeterea Christo maledicerent – quorum nihil, ut dicitur, cogi possunt ii qui re vera Christiani sunt...» Plinius Minor, *Epistulae* 10.96, ad Traianum imperatorem (circa annum Domini 112), versio anglica prout edita a James J. O'Donnell, Georgetown University, faculty.georgetown.edu/jod/texts/pliny.html (interpres in pagina non nominatur) (ex anglico versum).

12

«Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius : ad imaginem quippe Dei factus est homo.» Gn 9,6 (Vulgata Clementina). «Non occides.» Ex 20,13 (Vulgata Clementina). «[Sex sunt quae odit Dominus, et septimum detestatur anima ejus : oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem...» Prv 6,16–17 (Vulgata Clementina). «Et immolaverunt filios suos et filias suas daemoniis. Et effuderunt sanguinem innocentem, sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum, quas sacrificaverunt sculptilibus Chanaan. Et infecta est terra in sanguinibus,» Ps 105,37–38 (Vulgata Clementina). «Eo quod dereliquerint me, et alienum fecerint locum istum, et libaverunt in eo diis alienis quos nescierunt, ipsi et patres eorum, et reges Juda : et repleverunt locum istum sanguine innocentum, et aedificaverunt excelsa Baalim, ad comburendos filios suos igni in holocaustum Baalim : quae non praecepi, nec locutus sum, nec ascenderunt in cor meum...» Ier 19,4–5 (Vulgata Clementina). «Quia tu possedisti renes meos ; suscepisti me de utero matris meae. Confitebor tibi, quia terribiliter magnificatus es ; mirabilia opera tua, et anima mea cognoscit nimis. Non est

occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto ; et substantia mea in inferioribus terrae. Imperfectum meum viderunt oculi tui, et in libro tuo omnes scribentur. Dies formabuntur, et nemo in eis.» Ps 138,13–16 (Vulgata Clementina). «[Priusquam te formarem in utero, novi te, et antequam exires de vulva, sanctificavi te, et prophetam in gentibus dedi te.]» Ier 1,5 (Vulgata Clementina). «...non occides infantem per abortum, neque id quod genitum est interficies...» *Didache*, cap. 2, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ex anglico ANF 7 versum). «Nubunt, sicut omnes [ceteri]; liberos gignunt; sed fetus suos non necant.» *Epistula ad Diognetum*, cap. 5, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum). «Et cum dicamus eas mulieres quae medicamentis ad abortum procurandum utuntur homicidium committere, et rationem de abortu Deo reddituras esse, qua ratione nos homicidium committeremus?» Athenagoras Atheniensis, *Legatio pro Christianis*, cap. 35, interpr. B. P. Pratten, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 2 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 2 versum).

13

«Laetantesque per convivia, sumptis jam epulis, praeceperunt ut vocaretur Samson, et ante eos luderet. Qui adductus de carcere ludebat ante eos, feceruntque eum stare inter duas columnas.» Idc 16,25 (Vulgata Clementina). «Puto enim quod Deus nos Apostolos novissimos ostendit, tamquam morti destinatos : quia spectaculum facti sumus mundo, et angelis, et hominibus.» 1 Cor 4,9 (Vulgata Clementina). «Rememoramini autem pristinos dies, in quibus illuminati, magnum certamen sustinuistis passionum : et in altero quidem opprobriis et tribulationibus spectaculum facti : in altero autem socii taliter conversantium effecti.» Hebr 10,32–33 (Vulgata Clementina). «Honorius, qui imperium Europae hereditate acceperat, certaminibus gladiatoriis, quae Romae diu celebrata erant, finem imposuit. Occasio autem huius rei ex hoc eventu orta est. Vir quidam, nomine Telemachus, vitam asceticam amplexus erat. Ex Oriente profectus, hac de causa Romam venerat. Ibi, cum abominandum illud spectaculum exhiberetur, ipse in stadium intravit, et in arenam descendens, viros qui arma contra se invicem vibrabant cohibere conatus est. Spectatores caedis indignati, et furore insano daemonis, qui cruentis illis factis delectatur, incitati, pacificatorem lapidibus occiderunt. Quod cum admirabili imperatori nuntiatum esset, Telemachum in agmen martyrum victorum rettulit, et impio illi spectaculo finem fecit.» Theodoretus, *Historia ecclesiastica* 5.26, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, ser. 2, vol. 3, ed. Philip Schaff et Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1892) (ex anglico NPNF2 3 versum). «Nam ut vidit illum sanguinem, simul immanitatem quandam hausit; nec se avertit, sed oculos defixit, furias imprudens bibens, et scelesto certamine delectabatur, et cruenta voluptate inebriabatur.» Augustinus, *Confessiones* 6.8.13, interpr. J. G. Pilkington, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, ser. 1, vol. 1, ed. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ex anglico NPNF1 1 versum). «Nos autem, existimantes hominem occidi videre fere idem esse ac eum occidere, talibus spectaculis renuntiavimus.» Athenagoras Atheniensis, *Legatio pro Christianis*, cap. 35, interpr. B. P. Pratten, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 2 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 2 versum).

14

«Haec dicit Dominus : Super tribus sceleribus Israël, et super quatuor non convertam eum, pro eo quod vendiderit pro argento justum, et pauperem pro calceamentis. Qui conterunt super pulverem terrae capita pauperum, et viam humilium declinant : et filius ac pater ejus ierunt ad puellam, ut violarent nomen sanctum meum...» Am 2,6–7 (Vulgata Clementina). «Idcirco, pro eo quod diripiebatis pauperem, et praedam electam tollebatis ab eo, domos quadro lapide aedificabitis, et non habitabitis in eis ; vineas plantabis amantissimas, et non bibetis vinum earum. Quia cognovi multa scelera vestra, et fortia peccata vestra : hostes justi, accipientes munus, et pauperes deprimentes in porta.» Am 5,11–12 (Vulgata Clementina). «Qui calumniatur egentem exprobrat factori ejus ; honorat autem eum qui miseretur pauperis.» Prv 14,31 (Vulgata Clementina). «Non facias violentiam pauperi quia pauper est, neque conteras egenum in porta : quia judicabit Dominus causam ejus, et configet eos qui confixerunt animam ejus.» Prv 22,22–23 (Vulgata Clementina). «Dominus ad judicium veniet cum senibus populi sui, et principibus ejus ; vos enim depasti estis vineam, et rapina pauperis in domo vestra. Quare atteritis populum meum, et facies pauperum commolitis ? dicit Dominus Deus exercituum.]» Is 3,14–15 (Vulgata Clementina). «Agite nunc divites, plorate ululantes in miseriis vestris, quae advenient vobis. Divitiae vestrae putrefactae sunt, et vestimenta vestra a tineis comesta sunt. Aurum et argentum vestrum aeruginavit : et aerugo eorum in testimonium vobis erit, et manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in novissimis diebus. Ecce merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, quae fraudata est a vobis, clamat : et clamor eorum in aures Domini sabbaoth introivit.» Iac 5,1–4 (Vulgata Clementina). «Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, et in laqueum diaboli, et desideria multa inutilia, et nociva, quae mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas : quam quidam appetentes erraverunt a fide, et inseruerunt se doloribus multis.» 1 Tim 6,9–10 (Vulgata Clementina).

Ecclesia primaeva

«Non averteris ab eo qui eget, sed omnia cum fratre tuo communicabis...» *Didache*, cap. 4, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ex anglico ANF 7 versum). «Pro agris igitur emite animas afflictas, prout quisque potest, et viduas et orphanos visitate, nec eos neglegite; et divitias vestras omnemque apparatum vestrum, quae a Domino accepistis, in tales agros et domos impendite. Ad hoc enim Dominus vos ditavit, ut haec ministeria ei praestaretis...» Hermas, *Pastor*, Similitudo 1, interpr. F. Crombie, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 2 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 2 versum).

Documenta pontificia

«Fraudare quemquam mercede sibi debita grave scelus est, quod ad iram caeli vindicem clamat.» Leo XIII, *Rerum novarum*, litterae encyclicae de capitali et labore, die 15 mensis Maii anno 1891, n. 20 (Civitas Vaticana: Libreria Editrice Vaticana), vatican.va (ex anglico versum). In eadem sectione encyclica damnat omnem conatum «indigentes et egenos lucri causa premendi», et declarat «ex alterius indigentia quaestum facere» «omnibus legibus, humanis et divinis, damnari». Ibid. (ex anglico versum).

15

«Qui furatus fuerit hominem, et vendiderit eum, convictus noxae, morte moriatur.» Ex 21,16 (Vulgata Clementina). «Si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis Israël, et vendito eo acceperit pretium, interficietur, et auferes malum de medio tui.» Dt 24,7 (Vulgata Clementina). «Sciens hoc quia lex justo non est posita, sed injustis, et non subditis, impiis, et peccatoribus, sceleratis, et contaminatis, parricidis, et matricidis, homicidis, fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus, et perjuris, et si quid aliud sanae doctrinae adversatur...» 1 Tim 1,9–10 (Vulgata Clementina). «Et negotiatores terrae flebunt, et lugebunt super illam : quoniam merces eorum nemo emet amplius : merces auri, et argenti, et lapidis pretiosi, et margaritae, et byssi, et purpurae, et serici, et cocci (et omne lignum thyinum, et omnia vasa eboris, et omnia vasa de lapide pretioso, et aeramento, et ferro, et marmore, et cinnamomum) et odoramentorum, et unguenti, et thuris, et vini, et olei, et similae, et tritici, et jumentorum, et ovium, et equorum, et rhedarum, et mancipiorum, et animarum hominum.» Apoc 18,11–13 (Vulgata Clementina). «Non est Judaeus, neque Graecus : non est servus, neque liber : non est masculus, neque femina. Omnes enim vos unum estis in Christo Jesu.» Gal 3,28 (Vulgata Clementina). «Jam non ut servum, sed pro servo carissimum fratrem, maxime mihi : quanto autem magis tibi et in carne, et in Domino ?» Phlm 16 (Vulgata Clementina). «"Possedi servos et ancillas." Ad servitutem damnas homines, quorum natura libera est et libero arbitrio praedita. ... Quot obolis imaginem Dei aestimasti?» Gregorius Nyssenus, *Homiliae in Ecclesiasten* 4, interpr. Andrew Maguire, Early Church Texts (earlychurchtexts.com) (ex anglico versum).

16

«Nec inveniatur in te qui lustret filium suum, aut filiam, ducens per ignem : aut qui ariolos sciscitetur, et observet somnia atque auguria, nec sit maleficus, nec incantator, nec qui pythones consulat, nec divinos, aut quaerat a mortuis veritatem. Omnia enim haec abominatur Dominus, et propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo.» Dt 18,10–12 (Vulgata Clementina). «Non declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid sciscitemini, ut polluamini per eos. Ego Dominus Deus vester.» Lv 19,31 (Vulgata Clementina). «Et cum dixerint ad vos : Quaerite a pythonibus et a divinis qui strident in incantationibus suis : numquid non populus a Deo suo requiret, pro vivis a mortuis ?» Is 8,19 (Vulgata Clementina). «Quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare : et quasi scelus idololatriae, nolle acquiescere. Pro eo ergo quod abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus ne sis rex.» 1 Sam 15,23 (Vulgata Clementina). «Multi autem ex eis, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, et combusserunt coram omnibus : et computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium.» Act 19,19 (Vulgata Clementina). «Manifesta sunt autem opera carnis, quae sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum servitus, veneficia, inimicitiae, contentiones, aemulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae, invidiae, homicidia, ebrietates, comessationes, et his similia, quae praedico vobis, sicut praedixi : quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.» Gal 5,19–21 (Vulgata Clementina). «Timidis autem, et incredulis, et execratis, et homicidis, et fornicatoribus, et veneficis, et idolatris, et omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure : quod est mors secunda.» Apoc 21,8 (Vulgata Clementina). «Fili mi, ne sis augur, quoniam ad idololatriam ducit; neque incantator, neque astrologus...» *Didache*, cap. 3, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ex anglico ANF 7 versum). «Qui sacerdotio vel clero adscripti sunt, ne sint magi, incantatores, mathematici vel astrologi; neque faciant quae amuleta vocantur, quae sunt vincula animarum suarum. Eos autem qui talia gestant ex Ecclesia eici iubemus.» Concilium Laodicenum, can. 36,

interpr. Henry R. Percival, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, ser. 2, vol. 14, ed. Philip Schaff et Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1900) (ex anglico NPNF2 14 versum).

Catechismus

«Omnes divinationis formae reiciendae sunt: recursus ad Satanam vel daemones, evocatio mortuorum aliaeque praxes quae falso putantur futurum "revelare". Consultatio horoscoporum, astrologia, chiromantia, interpretatio ominum et sortium, phaenomena clarividentiae et recursus ad mediums omnes celant cupiditatem potestatis in tempus, in historiam et, ultimo, in alios homines, necnon desiderium potestates occultas sibi conciliandi. Repugnant honori, reverentiae et amanti timori quae soli Deo debemus.» *Catechism of the Catholic Church*, ed. 2 (Civitas Vaticana: Libreria Editrice Vaticana, 1997), n. 2116 (ex anglico versum).

17

«Factus est igitur sermo Domini ad Eliam Thesbiten, dicens : Surge, et descende in occursum Achab regis Israël, qui est in Samaria : ecce ad vineam Naboth descendit, ut possideat eam. Et loqueris ad eum, dicens : Haec dicit Dominus : Occidisti, insuper et possedisti. Et post haec addes : Haec dicit Dominus : In loco hoc, in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, lambent quoque sanguinem tuum.» 1 Reg 21,17–19 (Vulgata Clementina). «Principes ejus in medio illius quasi lupi rapientes praedam ad effundendum sanguinem, et ad perdendas animas, et avare ad sectanda lucra.» Ez 22,27 (Vulgata Clementina). «[Et dixi : Audite, princeps Jacob, et duces domus Israël : numquid non vestrum est scire judicium, qui odio habetis bonum, et diligitis malum ; qui violenter tollitis pelles eorum desuper eis, et carnem eorum desuper ossibus eorum ; qui comederunt carnem populi mei, et pellem eorum desuper excoriaverunt, et ossa eorum confregerunt, et conciderunt sicut in lebete, et quasi carnem in medio ollae ?» Mi 3,1–3 (Vulgata Clementina). «Astiterunt reges terrae, et principes convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus christum ejus. Dirumpamus vincula eorum, et projiciamus a nobis jugum ipsorum. Qui habitat in caelis irridebit eos, et Dominus subsannabit eos.» Ps 2,2–4 (Vulgata Clementina). «Remota igitur iustitia, quid sunt regna nisi magna latrocinia?» Augustinus, *De civitate Dei* 4.4, interpr. Marcus Dods, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, ser. 1, vol. 2, ed. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1887) (ex anglico NPNF1 2 versum). «Sacrificium offerre non audeo, si tu adesse volueris.» Ambrosius Mediolanensis, Epistula 51.13, ad Theodosium imperatorem, interpr. H. de Romestin, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, ser. 2, vol. 10, ed. Philip Schaff et Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1896) (ex anglico NPNF2 10 versum).

18

«Cum vidisset autem Simon quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus Sanctus, obtulit eis pecuniam, dicens : Date et mihi hanc potestatem, ut cuicumque imposuero manus, accipiat Spiritum Sanctum. Petrus autem dixit ad eum : Pecunia tua tecum sit in perditionem : quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. Non est tibi pars neque sors in sermone isto : cor enim tuum non est rectum coram Deo.» Act 8,18–21 (Vulgata Clementina). «Fili hominis, propheta de pastoribus Israël : propheta, et dices pastoribus : [Haec dicit Dominus Deus : Vae pastoribus Israël, qui pascebant semetipsos ! nonne greges a pastoribus pascuntur ? Lac comedebatis, et lanis operiebamini, et quod crassum erat occidebatis : gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit non consolidastis, et quod aegrotum non sanastis : quod confractum est non alligastis, et quod

abjectum est non reduxistis, et quod perierat non quaesistis : sed cum austeritate imperabatis eis, et cum potentia.» Ez 34,2–4 (Vulgata Clementina). «Principes ejus in muneribus judicabant, et sacerdotes ejus in mercede docebant, et prophetae ejus in pecunia divinabant : et super Dominum requiescebant, dicentes : Numquid non Dominus in medio nostrum ? non venient super nos mala.» Mi 3,11 (Vulgata Clementina). «Pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum : neque turpis lucri gratia, sed voluntarie : neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo.» 1 Petr 5,2–3 (Vulgata Clementina). «Oportet enim episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem : non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum...» Tit 1,7 (Vulgata Clementina). «Et intravit Jesus in templum Dei, et ejiciebat omnes vendentes et ementes in templo, et mensas numulariorum, et cathedras vendentium columbas evertit : et dicit eis : Scriptum est : Domus mea domus orationis vocabitur : vos autem fecistis illam speluncam latronum.» Mt 21,12–13 (Vulgata Clementina). «Quoniam multi in clero adscripti, avaritiam et turpis lucri cupiditatem sectantes, divinae Scripturae obliti sunt, quae dicit: "Pecuniam suam non dedit ad usuram", et pecuniam mutuo dantes centesimam [pro usura menstrua] exigunt, sancta et magna Synodus iustum censet, ut si quis post hoc decretum inventus fuerit usuras accipere, sive id occulto negotio peragat sive alio modo, veluti totum et dimidium exigendo, sive quamlibet aliam fraudem turpis lucri causa excogitando, a clero deponatur et nomen eius ex canone deleatur.» Concilium Nicaenum I (325), can. 17, interpr. Henry R. Percival, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, ser. 2, vol. 14, ed. Philip Schaff et Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1900) (ex anglico NPNF2 14 versum). «Si quis episcopus pro pecunia ordinationem fecerit, et gratiam quae vendi non potest venalem posuerit, et pro pecunia ordinaverit episcopum, chorepiscopum, presbyterum vel diaconum vel alium quemlibet ex iis qui in clero numerantur; vel pro pecunia promoverit oeconomum, defensorem vel mansionarium, vel quemlibet omnino alium ecclesiasticum propter sordidum lucrum suum; is qui hoc attentavit et convictus est gradum suum proprium [amittat]...» Concilium Chalcedonense (451), can. 2, in *Decrees of the Ecumenical Councils*, ed. Norman P. Tanner, vol. 1 (London: Sheed & Ward; Washington, DC: Georgetown University Press, 1990), prout exhibetur in papalencyclicals.net (ex anglico versum). (Textus interretialis habet «led him»; uncis emendatum est.)

19

«Obsecro autem vos fratres per nomen Domini nostri Jesu Christi : ut idipsum dicatis omnes, et non sint in vobis schismata : sitis autem perfecti in eodem sensu, et in eadem sententia.» 1 Cor 1,10 (Vulgata Clementina). «Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me : ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint : ut credat mundus, quia tu me misisti.» Io 17,20–21 (Vulgata Clementina). «Solliciti servare unitatem Spiritus in vinculo pacis. Unum corpus, et unus Spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae. Unus Dominus, una fides, unum baptisma. Unus Deus et Pater omnium, qui est super omnes, et per omnia, et in omnibus nobis.» Eph 4,3–6 (Vulgata Clementina). «Cum enim sit inter vos zelus, et contentio : nonne carnales estis, et secundum hominem ambulatis ?» 1 Cor 3,3 (Vulgata Clementina). «Cur contentiones et tumultus et divisiones et schismata et bella inter vos? ... Cur membra Christi dividimus et discerpimus, et contra corpus nostrum seditionem movemus, et ad tantam insaniam pervenimus ut obliviscamur "nos esse invicem membra"?» Clemens Romanus, *Epistula prima ad Corinthios*, cap. 46, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum). «Iam non potest Deum habere Patrem qui Ecclesiam non habet

matrem.» Cyprianus Carthaginiensis, *De unitate Ecclesiae*, n. 6, interpr. Ernest Wallis, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ex anglico ANF 5 versum). «...tunica Domini Iesu Christi nequaquam divisa aut scissa est, sed integra vestis accipitur, et incorrupta atque indivisa tunica possidetur ab iis qui de veste Christi sortiuntur...» Cyprianus Carthaginiensis, *De unitate Ecclesiae*, n. 7, interpr. Ernest Wallis, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ex anglico ANF 5 versum).

20

«Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.» Mt 10,32–33 (Vulgata Clementina). «Tunc tradent vos in tribulationem, et occident vos : et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur multi, et invicem tradent, et odio habebunt invicem.» Mt 24,9–10 (Vulgata Clementina). «Et ait Petrus : Homo, nescio quid dicis. Et continuo, adhuc illo loquente, cantavit gallus. Et conversus Dominus respexit Petrum, et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat : Quia priusquam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras Petrus flevit amare.» Lc 22,60–62 (Vulgata Clementina). «Justus autem meus ex fide vivit : quod si subtraxerit se, non placebit animae meae. Nos autem non sumus subtractionis filii in perditionem, sed fidei in acquisitionem animae.» Hebr 10,38–39 (Vulgata Clementina). «Scio ubi habitas, ubi sedes est Satanae : et tenes nomen meum, et non negasti fidem meam. Et in diebus illis Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos ubi Satanas habitat.» Apoc 2,13 (Vulgata Clementina). «Statim ad prima verba minantis inimici maximus fratrum numerus fidem suam prodidit, et prostratus est, non impetu persecutionis, sed voluntario lapsu se ipse prostravit.» Cyprianus Carthaginiensis, *De lapsis*, n. 7, interpr. Ernest Wallis, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ex anglico ANF 5 versum). «Non enim exspectaverunt ut comprehensi ascenderent, aut interrogati negarent. Ultro ad forum cucurrerunt...» Cyprianus Carthaginiensis, *De lapsis*, n. 8, interpr. Ernest Wallis, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ex anglico ANF 5 versum).

Testimonium praesidis Romani (fons antiquus non christianus)

«Qui negabant se Christianos esse aut fuisse, cum deos verbis a me praeeuntibus invocarent, imagini tuae, quam ad hoc cum simulacris deorum afferri iusseram, ture et vino supplicarent, et praeterea Christo maledicerent – quorum nihil, ut dicitur, cogi possunt ii qui re vera Christiani sunt...» Plinius Minor, *Epistulae* 10.96, ad Traianum imperatorem (circa annum Domini 112), versio anglica prout edita a James J. O'Donnell, Georgetown University, faculty.georgetown.edu/jod/texts/pliny.html (interpres in pagina non nominatur) (ex anglico versum).

21

«Omnis qui audit verbum regni, et non intelligit, venit malus, et rapit quod seminatum est in corde ejus : hic est qui secus viam seminatus est.» Mt 13,19 (Vulgata Clementina). «Hi autem sunt, qui circa viam, ubi seminatur verbum, et cum audierint, confestim venit Satanas, et aufert verbum, quod seminatum est in cordibus eorum.» Mc 4,15 (Vulgata Clementina). «Quod si etiam opertum est Evangelium nostrum, in iis, qui pereunt, est

opertum : in quibus Deus hujus saeculi excaecavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii gloriae Christi, qui est imago Dei.» 2 Cor 4,3–4 (Vulgata Clementina). «Quoniam voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus, et semel, et iterum : sed impedivit nos Satanas.» 1 Thess 2,18 (Vulgata Clementina). «Resistebat autem illis Elymas magus (sic enim interpretatur nomen ejus), quaerens avertere proconsulem a fide.» Act 13,8 (Vulgata Clementina). «Et ait ad me : Noli metuere, Daniel : quia ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum ut te affligeres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua : et ego veni propter sermones tuos. Princeps autem regni Persarum restitit mihi viginti et uno diebus : et ecce Michaël, unus de principibus primis, venit in adjutorium meum, et ego remansi ibi juxta regem Persarum. Veni autem ut docerem te quae ventura sunt populo tuo in novissimis diebus, quoniam adhuc visio in dies.» Dn 10,12–14 (Vulgata Clementina).

22

Verbum «Ecclesia» hic significat non solum ecclesias ordinatas, sed etiam singulos credentes, qui singuli pars sunt corporis Christi. «Sicut enim corpus unum est, et membra habet multa, omnia autem membra corporis cum sint multa, unum tamen corpus sunt : ita et Christus. Etenim in uno Spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Judaei, sive gentiles, sive servi, sive liberi : et omnes in uno Spiritu potati sumus.» 1 Cor 12,12–13 (Vulgata Clementina). «Vos autem estis corpus Christi, et membra de membro.» 1 Cor 12,27 (Vulgata Clementina). «Ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra.» Rom 12,5 (Vulgata Clementina). «Et omnia subjecit sub pedibus ejus : et ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam, quae est corpus ipsius, et plenitudo ejus, qui omnia in omnibus adimpletur.» Eph 1,22–23 (Vulgata Clementina). «Et ipse est caput corporis Ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex mortuis : ut sit in omnibus ipse primatum tenens :» Col 1,18 (Vulgata Clementina). «Et ipsi tamquam lapides vivi superaedificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum.» 1 Petr 2,5 (Vulgata Clementina).

Ecclesia primaeva

«Ubicumque episcopus apparuerit, ibi et multitudo [populi] sit; sicut, ubicumque est Iesus Christus, ibi est catholica Ecclesia.» Ignatius Antiochenus, *Epistula ad Smyrnaeos*, cap. 8, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum).

23

«Si enim nunc silueris, per aliam occasionem liberabuntur Judaei : et tu, et domus patris tui, peribitis. Et quis novit utrum idcirco ad regnum veneris, ut in tali tempore parareris ?» Est 4,14 (Vulgata Clementina). «De filiis quoque Issachar viri eruditi, qui noverant singula tempora ad praecipiendum quid facere deberet Israël...» 1 Par 12,32 (Vulgata Clementina). «...Faciem ergo caeli dijudicare nostis : signa autem temporum non potestis scire ?» Mt 16,4 (Vulgata Clementina). «[Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, et annuntia populo meo scelera eorum, et domui Jacob peccata eorum.» Is 58,1 (Vulgata Clementina). «Fili hominis, speculatorem dedi te domui Israël, et audies de ore meo verbum, et annuntiabis eis ex me.» Ez 3,17 (Vulgata Clementina). «Quod si speculator viderit gladium venientem, et non insonuerit buccina, et populus se non custodierit, veneritque

gladius, et tulerit de eis animam : ille quidem in iniquitate sua captus est ; sanguinem autem ejus de manu speculatoris requiram.» Ez 33,6 (Vulgata Clementina).

24

Mandatum Christi ad ecclesias scribendi

«...Quod vides, scribe in libro : et mitte septem ecclesiis, quae sunt in Asia, Epheso, et Smyrnae, et Pergamo, et Thyatirae, et Sardis, et Philadelphiae, et Laodiciae.» Apoc 1,11 (Vulgata Clementina). Haec est firmissima allegatio ad ostendendum ipsum Christum iubere ut scripta mittantur ad certas ecclesias in una regione, singillatim nominatas. Ipse Christus significat non omnes communicationes ad universalem Ecclesiam generatim dirigendas esse, sed quosdam nuntios speciales necessarios esse certis ecclesiis certis in locis certis temporibus. «Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis...» Apoc 2,7 (Vulgata Clementina). Hic Scripturae versus ostendit litteras ad unam ecclesiam directas nihilominus de quibusdam rebus omnibus ecclesiis loqui. Praecedens allegatio Apoc 1,11 significat quosdam nuntios destinatos esse certis ecclesiis certis in locis certis temporibus. Haec allegatio probat, quamvis mandatum Apoc 1,11 vigeat, reliquas ecclesias nihilominus in fide instrui posse per doctrinam traditam certis ecclesiis ad quas nuntii Apoc 1,11 diriguntur. «Angelo Ephesi ecclesiae scribe...» Apoc 2,1 (Vulgata Clementina). Hic Christus unam ecclesiam alloquitur. Christus summum exemplar praebet quod omnes sequamur, etiam ii nostrum qui ordinibus sacris constituti sunt. Itaque quaedam scripta ad certas singulas ecclesias dirigentur.

Litterae apostolicae ad ecclesias per regiones

«Scribentes per manus eorum : Apostoli et seniores fratres, his qui sunt Antiochiae, et Syriae, et Ciliciae, fratribus ex gentibus, salutem...» Act 15,23 (Vulgata Clementina). Hoc probat Concilium Hierosolymitanum litteras ad certas regiones misisse, qui usus hic ab Episcopo adhibetur. «Cum autem pertransirent civitates, tradebant eis custodiri dogmata quae erant decreta ab Apostolis et senioribus qui erant Jerosolymis. Et ecclesiae quidem confirmabantur fide, et abundabunt numero quotidie.» Act 16,4–5 (Vulgata Clementina). Act 16,4–5 est consecutio Act 15,23. Act 15,23 ostendit Concilium Hierosolymitanum litteras ad ecclesias certae regionis scribere. Act 16,4–5 ostendit easdem decisiones deinde de civitate in civitatem allatas et ecclesiis traditas esse. Et refert inde factum esse ut ecclesiae in fide magis confirmarentur et numero augerentur. Decreta a Concilio Hierosolymitano edita non Hierosolymis manserunt. Re vera ad ecclesias quibus tradenda erant perlata sunt. Ecclesiae quae communicationes acceperunt nutritae et in fide confirmatae sunt et numero auctae. Hic est finis scriptorum regionalium ad ecclesias Decem regnorum. Hi duo versus re vera ostendunt litteras regionales, cum coram ecclesiis congregatis clara voce legerentur, effectum habuisse. «Et cum lecta fuerit apud vos epistola haec, facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur : et eam, quae Laodicensium est, vos legatis.» Col 4,16 (Vulgata Clementina). Hic Scripturae versus ostendit litteras apostolicas, quae ad unam ecclesiam directae erant, deinde ad ecclesias vicinas circumlatas esse. «Adjuro vos per Dominum ut legatur epistola haec omnibus sanctis fratribus.» 1 Thess 5,27 (Vulgata Clementina). Haec allegatio ostendit nuntium aliquem certae ecclesiae certo in loco tradendum esse posse, et tamen simul ad reliquam Ecclesiam per Decem regna diffusam pertinere et aeque magni momenti esse, quamvis fortasse non tam urgeat quam ecclesiae ad quam directus est.

Litterae ad ecclesias in dispersione

«Petrus Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiae, Cappadociae, Asiae, et Bithyniae…» 1 Petr 1,1 (Vulgata Clementina). Hic Scripturae versus ostendit non omnes credentes ecclesiae officia frequentare, et quosdam per communitates in quibus vivunt dispersos esse. Hi, cum in Iesum Christum, Dominum et Salvatorem nostrum, credant, aeque pars sunt corporis Christi atque ii qui ecclesiae officiis intersunt. Et haec est praecipua causa cur Episcopus communicationes ad «ecclesias in dispersione» dirigat. Spiritus Sanctus in unoquoque credente est. Qui aliter dicit, in Spiritum Sanctum blasphemat. «Jacobus, Dei et Domini nostri Jesu Christi servus, duodecim tribubus, quae sunt in dispersione, salutem.» Iac 1,1 (Vulgata Clementina). Hoc est exemplum allocutionis ad universalem Ecclesiam per orbem terrarum in dispersione diffusam. Est nuntius universalis ad totam Ecclesiam. Duodecim tribus memorat, cum apud Scribam Regni communicationes ad Decem regna dirigantur. Nihilominus exemplum statuit ecclesias per totum orbem alloquendi. Exemplum ecclesias certae regionis specialiter alloquendi iam in adnotationibus praecedentibus statutum est.

Ecclesia primaeva: litterae ab ecclesia ad ecclesiam missae

«Ecclesia Dei quae Romae peregrinatur, Ecclesiae Dei quae Corinthi peregrinatur, vocatis et sanctificatis voluntate Dei, per Dominum nostrum Iesum Christum: gratia vobis et pax ab omnipotente Deo per Iesum Christum multiplicetur.» Clemens Romanus, *Epistula prima ad Corinthios*, salutatio, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum). «Ecclesia Dei quae Smyrnae peregrinatur, Ecclesiae Dei quae Philomelii peregrinatur, et omnibus sanctae et catholicae Ecclesiae paroeciis in omni loco: misericordia, pax et caritas a Deo Patre et Domino nostro Iesu Christo multiplicentur.» *Martyrium Polycarpi*, salutatio, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum).

25

«Et ad praesides, et ad reges ducemini propter me in testimonium illis, et gentibus.» Mt 10,18 (Vulgata Clementina). «Dixit autem Nathan ad David : Tu es ille vir…» 2 Sam 12,7 (Vulgata Clementina). «Dicebat enim Joannes Herodi : Non licet tibi habere uxorem fratris tui.» Mc 6,18 (Vulgata Clementina). «Et cum vidisset eum, ait : Tune es ille, qui conturbas Israël ? Et ille ait : Non ego turbavi Israël, sed tu, et domus patris tui, qui dereliquistis mandata Domini, et secuti estis Baalim.» 1 Reg 18,17–18 (Vulgata Clementina). «Quam ob rem, rex, consilium meum placeat tibi, et peccata tua eleemosynis redime, et iniquitates tuas misericordiis pauperum : forsitan ignoscet delictis tuis.» Dn 4,24 (Vulgata Clementina). «Ecce constitui te hodie super gentes et super regna, ut evellas, et destruas, et disperdas, et dissipes, et aedifices, et plantes.]» Ier 1,10 (Vulgata Clementina). «Disputante autem illo de justitia, et castitate, et de judicio futuro, tremefactus Felix, respondit : Quod nunc attinet, vade : tempore autem opportuno accersam te :» Act 24,25 (Vulgata Clementina). «Agrippa autem ad Paulum : In modico suades me christianum fieri. Et Paulus : Opto apud Deum, et in modico et in magno, non tantum te, sed etiam omnes qui audiunt hodie fieri tales, qualis et ego sum, exceptis vinculis his.» Act 26,28–29 (Vulgata Clementina). «Respondens autem Petrus et Apostoli, dixerunt : Obedire oportet Deo magis quam hominibus.» Act 5,29 (Vulgata Clementina). «Sacrificium offerre non audeo, si tu adesse volueris.» Ambrosius

Mediolanensis, Epistula 51.13, ad Theodosium imperatorem, interpr. H. de Romestin, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, ser. 2, vol. 10, ed. Philip Schaff et Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1896) (ex anglico NPNF2 10 versum).

Ecclesia primaeva

«Imperatori Tito Aelio Hadriano Antonino Pio Augusto Caesari, et Verissimo filio Philosopho, et Lucio Philosopho, Caesaris filio naturali et Pii adoptivo, eruditionis amatori, sacroque Senatui cum universo Populo Romano, pro iis qui ex omni hominum genere iniuste odio habentur et contumeliis vexantur, quorum unus ipse sum, ego Iustinus, Prisci filius, Bacchii nepos, ex Flavia Neapoli Palaestinae oriundi, hanc orationem et supplicationem offero.» Iustinus Martyr, *Apologia prima*, cap. 1, in *The Ante-Nicene Fathers*, ed. Alexander Roberts et James Donaldson, vol. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ex anglico ANF 1 versum).

26

«Et respondit mihi Dominus, et dixit : [Scribe visum, et explana eum super tabulas, ut percurrat qui legerit eum.» Hab 2,2 (Vulgata Clementina). «Visum est et mihi, assecuto omnia a principio diligenter, ex ordine tibi scribere, optime Theophile...» Lc 1,3 (Vulgata Clementina). «Omnia autem honeste, et secundum ordinem fiant.» 1 Cor 14,40 (Vulgata Clementina).

27

«Non stabit testis unus contra aliquem, quidquid illud peccati, et facinoris fuerit : sed in ore duorum aut trium testium stabit omne verbum.» Dt 19,15 (Vulgata Clementina). «Ecce tertio hoc venio ad vos : in ore duorum vel trium testium stabit omne verbum.» 2 Cor 13,1 (Vulgata Clementina). «Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum.» Mt 18,16 (Vulgata Clementina). «Hi autem erant nobiliores eorum qui sunt Thessalonicae, qui susceperunt verbum cum omni aviditate, quotidie scrutantes Scripturas, si haec ita se haberent.» Act 17,11 (Vulgata Clementina). «Omnia autem probate : quod bonum est tenete.» 1 Thess 5,21 (Vulgata Clementina).